

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

23 november 1998

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van mevrouw **Cecile Verwimp-Sillis** –

betreffende interne milieuzorg in de scholen

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Kris Van Dijck**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere,
de heren Erik Matthijs, Freddy Sarens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Roland Deswaene, mevrouw Marleen Vanderpoorten, mevrouw Sonja Van Lindt ;

de heer René Swinnen, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heren Pieter Huybrechts, Joris Van Hauthem ;

de heer Kris Van Dijck ;

de heer Ludo Sannen.

Plaatsvervangers :

mevrouw Sonja Becq, Paul Deprez, mevrouw Kathleen Helsen, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche, mevrouw Mieke Van Hecke ;

de heren Ward Beysen, Karel De Gucht, André Denys ;

de heren Patrick Hostekint, Michiel Vandenbussche, Robert Voorhamme ;

de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;

de heer Chris Vandenbroeke ;

mevrouw Cecile Verwimp-Sillis.

Zie :

1026 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak het voorstel van resolutie van mevrouw Cecile Verwimp-Sillis betreffende interne milieuzorg in de scholen op 1 juli en 15 oktober 1998.

I. Toelichting door mevrouw Cecile Verwimp-Sillis, indiener

Mevrouw Cecile Verwimp-Sillis stelt dat uit verscheidene studies blijkt dat de bevolking zich voldoende bewust is van milieuproblemen zoals verspilling van energie en grondstoffen. De meesten weten ook hoe deze problemen kunnen worden verholpen. De overgang van weten naar doen is echter vaak niet evident. Toch werken steeds meer gezinnen en bedrijven aan afvalvoorkoming. Het onvermijdelijke afval wordt geselecteerd. Men heeft aandacht voor rationeel energieverbruik en waterbesparing. Dit gebeurt nog wel niet bij alle gezinnen : een mentaliteitswijziging is bij sommigen noodzakelijk. Het is niet gemakkelijk om een gedragswijziging tot stand te brengen. Het is niet mogelijk om mensen te veranderen. Wel kan men ze helpen groeien in de richting van een wenselijk gedrag.

Een en ander moet ook in scholen gebeuren. Interne Milieuzorg (IMZ) is van onschatbare waarde voor de opvoeding van onze toekomstige generatie. Jong geleerd is oud gedaan : ook wat betreft omgaan met milieu, de aarde, grondstoffen en energie.

De indiener vervolgt dat de scholen kennis, inzichten, attitudes en vaardigheden bij leerlingen tot ontwikkeling moeten brengen of realiseren, die worden getoetst aan ontwikkelingsdoelen en eindtermen. Een aantal ontwikkelingsdoelen en eindtermen hebben betrekking op de milieuproblematiek in het algemeen en de recyclage, afvalselectie en rationeel energiegebruik in het bijzonder. Het is evident dat een school deze doelstellingen slechts geloofwaardig kan aanbrengen als ze zelf ook zorg draagt voor haar eigen leefomgeving.

Voor IMZ kunnen de scholen momenteel een beroep doen op bestaande projecten. Het meest volledige is het Groene School-project dat door de VUB werd uitgewerkt en getest en dat wordt voortgezet door AMINAL. Recent zijn er nog enkele projecten bijgekomen, zoals de ECO-scho-

len van de BBL. In de Franstalige Brusselse scholen is COREN (Coördination et Environnement) aan de slag.

De indiener heeft vernomen dat uit de evaluatie van het VUB-project blijkt dat het niet optimaal kan worden uitgewerkt, vanwege enkele belangrijke knelpunten. Zo is er een gebrek aan tijd bij de verantwoordelijke leerkrachten. De tijd van het project gaat dan ten koste van andere lessen. Bovendien zijn er onvoldoende financiële middelen. Er is een te grote taakbelasting voor vrijwilligers. Bij sommigen bestaat onwil om het project volledig uit te voeren : het is immers geen verplichting. Daarnaast is er een gebrek aan aandacht vanuit andere geledingen dan de verantwoordelijke leerkracht. Ten slotte is er het probleem van de afwezigheid van een milieucoördinator.

Naar aanleiding van de evaluatie van de VUB hebben een aantal scholen enkele voorstellen geformuleerd om het project meer slaagkansen te geven. Zo wordt gevraagd om meer tijd en informatie te geven aan de verantwoordelijke leerkracht, de verantwoordelijke voor veiligheid en hygiëne, de leden van de milieucel, enzovoort. Bepaalde maatregelen kunnen worden gepromoot, gemotiveerd of verplicht via een rondzendbrief van de minister bevoegd voor onderwijs. In de scholen kan begeleiding door externe deskundigen plaatsvinden. Ten slotte zou een projectsubsidie aanwezig zijn.

IMZ is volgens de indiener ruimer dan het streven naar vakoverschrijdende eindtermen Milieu-educatie. Om de milieudoelstellingen te bereiken, die voor een deel hun imago bepalen, stellen bedrijven deskundigen aan als milieucoördinator. Vooral het opzetten en starten van een milieuzorgproject is daarbij het meest arbeidsintensief. Zodra het systeem werkt, vermindert de te investeren energie en rendeert het.

De scholen, die eigenlijk ook bedrijven zijn, moeten de mogelijkheid krijgen om gedurende een startperiode over een milieucoördinator te beschikken.

Mevrouw Verwimp-Sillis onderstreept dat haar vraag niet alleen gericht is tot de minister van Onderwijs. Momenteel is een structurele aanpak afhankelijk van de inzet van weinigen. Een structureel milieubeleid kan niet worden overgelaten aan de motivatie of goodwill van de school. De spreker vraagt daarom om op het niveau van de scholen middelen uit te trekken. Dit is de verantwoordelijkheid van de hele Vlaamse regering. De spreker

meent dat het aangewezen is om, via een contract met een resultaatverbintenis, op korte termijn IMZ op school te realiseren. Dit systeem zal al gauw kostenbesparend werken.

De spreker geeft aan dat ze expliciet heeft gevraagd om de bespreking van het voorstel uit te stellen tot na het reces. Zo kregen de commissieleden de tijd om over deze problematiek advies in te winnen bij het werkveld.

II. Algemene bespreking

1. Standpunten en opmerkingen van de leden en de minister

De heer *Kris Van Dijck* deelt de bekommernis van de indiener. Hij heeft echter bemerkingen in verband met de middelen die voor IMZ moeten worden vrijgemaakt, onder meer voor professionele ondersteuning. De spreker wijst erop dat in zijn eigen gemeente gezinnen ertoe werden aangezet om afval te sorteren. Alle scholen in zijn gemeente zijn daarbij ingestapt : in de klas en op de speelplaats wordt er geselecteerd. De spreker wijst op de belangrijke rol die de gemeenten kunnen spelen : ze beschikken over een milieucoördinator.

De heer *Freddy Sarens* heeft drie bedenkingen. Hij stelt vast dat er in de scholen op het vlak van milieu-opvoeding en milieubeheer al heel wat gebeurt als resultaat van milieuconvenanten die deze scholen afsluiten met de gemeenten en intercommunales. Op de tweede plaats blijft nog steeds de klacht over een gebrek aan werkmiddelen omdat er steeds bijkomende kosten moeten worden gemaakt, zoals de kopieheffing of het voldoen aan de milieuwetgeving. Ten derde zou deze resolutie die een afgeleide is van de eindtermen, ertoe leiden dat er telkens extra middelen moeten worden voorzien als er eindtermen moeten gerealiseerd worden.

De heer *René Swinnen* deelt de bekommernis van de indiener. Het is een verdienste van de indiener om de aandacht op de interne milieuzorg te vestigen. Toch wijst hij erop dat er momenteel reeds decretale mogelijkheden én middelen voorhanden zijn om tegemoet te komen aan de bekommernissen van de voorliggende resolutie.

In het kader van de vakoverschrijdende eindtermen bestaat de mogelijkheid om de problematiek uit te diepen. Daarenboven kunnen scholen in het kader van de autonomie inzake de nascholing van

leraren initiatieven nemen waar middelen voor voorhanden zijn. En tenslotte laat de lokale autonomie toe lesvrije uren te voorzien. Hij stelt bovendien met tevredenheid vast dat de mogelijkheid bestaat om het project “Groene School” dat begeleid wordt vanuit de VUB, te implementeren en daarvoor gratis ondersteuning te verkrijgen. Hij beaamt de opmerkingen van de heer Sarens dat het onmogelijk is om voor elke te realiseren eindterm extra middelen te voorzien.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* beaamt de opmerkingen van de vorige spreker en bevestigt dat iedereen dezelfde bekommernis deelt als de indiener. Milieuzorg is volgens haar echter ook een attitude. Als dit onderwezen moet worden, zal het als een geïntegreerd onderdeel moeten onderwezen worden. Haar fractie is niet gelukkig met het voorstel om een milieucoördinator aan te werven omdat er voldoende externe deskundigen beschikbaar zijn. Bovendien heeft zij moeite met de dwingende maatregelen die in het voorstel van resolutie vervat liggen.

De heer *Chris Vandenbroeke* sluit zich aan bij de gedeelde bekommernis van de vorige sprekers met de indiener. Maar zijn fractie kan niet akkoord gaan met het dwingende karakter van het voorstel omdat het gaat over iets wat de evidentie zelf hoort te zijn.

De heer *Ludo Sannen* heeft het gevoel dat de voorgaande sprekers het voorstel van resolutie niet gelezen hebben. Het voorstel gaat volgens hem helemaal niet over het halen van de eindtermen. Het voorstel van resolutie wil bekomen dat een school als organisatie zelf aan een minimum van milieuzorg zou doen. Scholen worden aangezet om op een versnelde manier aan integrale milieuzorg te doen zodat zij consequent zijn met de eindtermen. Al de verwijzingen van de sprekers naar het ter beschikking stellen van middelen voor de uitvoering van de eindtermen, zijn volgens hem een verkeerde interpretatie van het voorstel om dit niet te moeten goedkeuren.

De spreker meent dat men wel over dwingende maatregelen moet kunnen spreken. Een inspectieverslag maant een school aan om bijvoorbeeld de elementaire hygiëne en veiligheid op school te garanderen. In dezelfde zin moet de overheid van de scholen verwachten dat er aan elementaire milieuzorg wordt gedaan. Milieudoelstellingen die aan bedrijven en andere instellingen binnen de samenleving worden opgelegd, moeten ook aan scholen worden opgelegd.

Hij beseft dat men een milieumaatregel kan opleggen, maar dat men steeds voor ogen moet houden dat een school voor wat de financiële mogelijkheden betreft geen bedrijf is. Om de scholen de mogelijkheid te geven op korte termijn deze doelstellingen te realiseren, worden er extra middelen gevraagd. Deze extra middelen zijn nodig omdat iedereen het erover eens is dat de scholen over te weinig werkingsmiddelen beschikken.

De heer *Eddy Baldewijns*, Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken, vindt de thematiek erg belangrijk. Het voorstel van resolutie komt erop neer dat er dwingende maatregelen worden opgelegd om interne milieuzorg mogelijk te maken en dat er daartoe extra middelen moeten worden voorzien. Hij onderstreept dat bij de invoering van de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs de decreetgever de klemtoon op het schoolniveau heeft gelegd. Het concept van milieueducatie wordt daarin op drie pijlers opgebouwd : de lokale omgeving, de positieve leerlingenbetrokkenheid en de samenwerking van alle geledingen binnen en buiten de school. De essentie van de resolutie komt er uiteindelijk dus op neer meer middelen ter beschikking te stellen.

De minister geeft vervolgens vijf elementen aan om deze vraag naar meer middelen op een meer genuanceerde manier te benaderen. Eén : de scholen krijgen zelf de verantwoordelijkheid en de financiële middelen voor hun nascholingsbeleid dat vraaggestuurd wordt georganiseerd. Twee : het dynamo-2-project zorgt voor een extra stimulans. Binnen het werkveld "Groene School" zijn 42 organisaties opgenomen waar scholen terecht kunnen voor informatie, inhouden en werkvormen omtrent milieu en milieueducatie. Drie : de school kan binnen de context van haar lokale autonomie prioriteiten stellen en beslissen om een aantal leerkrachten deeltijds of voltijds vrij te maken voor een aantal onderwijskundige en schoolorganisatorische taken. Vier : aandacht voor milieuzorg werd uitgewerkt binnen de samenwerkingsovereenkomst tussen het departement Onderwijs en het departement Leefmilieu en Infrastructuur inzake natuur- en milieueducatie 1998-2000, AMINABEL. Binnen AMINABEL werden drie medewerkers aangesteld om het Groene Schoolproject van de VUB verder aan te passen. Bij de aanvang van het schooljaar 1998-1999 worden alle scholen van het secundair onderwijs aangeschreven om in te schrijven op dit milieuzorgsysteem. Scholen die inschrijven, kunnen beroep doen op een begeleider en kunnen gratis beschikken over softwarematige ondersteuning. Vijf : er is de overheidsuitgave

"Doelen voor heel de school" om de scholen te ondersteunen bij de vakorganisatorische taak.

De Vlaamse regering kan op basis van deze argumenten het voorstel van resolutie niet ondersteunen.

2. Replik

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* beaamt dat de school de verantwoordelijkheid draagt voor de milieuzorg. Zij trekt de vergelijking met het ter beschikking stellen van computers aan scholen omdat de eindtermen voorzien dat leerlingen moeten kunnen omgaan met informatica. Deze computers worden daar specifiek voor aangekocht. Het project "Groene School" loopt nu reeds 6 jaar, ongeveer 25% van de scholen beschikken over de softwarepakketten en AMINAL zorgt voor de nodige begeleiding. Op het veld, in de scholen, blijkt dat de meeste scholen wel iets willen ondernemen, maar dat dit niet doorgaat wegens een gebrek aan steun in de school zelf.

De minister reageert dat het met betrekking tot de computers in tegenstelling tot milieuzorg gaat om een innoverend aspect. Bovendien herhaalt hij dat er middelen voorhanden zijn om het einddoel te bereiken. Mevrouw *Mia De Schamphelaere* sluit zich hier volledig bij aan. Het kwaliteitsvol omgaan met goederen in een school of het efficiënt en zuinig benaderen van de omloop van materialen door het hergebruik van allerlei zaken in de lesuren is in de scholen steeds een vorm geweest van interne milieuzorg.

De heer *René Swinnen* beklemtoont ten aanzien van de indiener dat het al dan niet gebruik maken van de beschikbare middelen de autonomie van de scholen betreft. Dit zou ingaan tegen het voorzien van extra middelen voor dergelijke aangelegenheden. De scholen moeten autonoom kiezen al dan niet gebruik te maken van de maatregelen en middelen die voorhanden zijn. Hij verwijst hierbij naar de taakleerkrachten die door sommige scholen werden gebruikt om een personeelsprobleem op te lossen en niet voor datgene waar ze voor bedoeld waren, namelijk voor het kind met pedagogische problemen.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* merkt op dat een aantal van de door de minister aangehaalde projecten niet binnen, maar buiten de school gebeuren. Deze initiatieven en de maatregelen die voorhanden zijn, brengen de milieuzorg binnen de school niet op gang omdat ze ofwel niet worden aangesproken, ofwel worden gebruikt voor andere doel-

einden. Vandaar het dwingende karakter van het voorstel van resolutie.

De heer *Ludo Sannen* haalt als voorbeeld aan dat in tegenstelling tot vroeger verscheidene technische scholen vrij grote investeringen hebben moeten doen om te voldoen aan de milieuwetgeving. Vroeger werd er zeker niet altijd zorgzaam omgegaan met de goederen. Als bijkomend voorbeeld stelt hij dat de installatie van een waterfontein in een school ongeveer 25.000 frank zou kosten. Een dergelijke ingreep zou een sterke invloed kunnen hebben op wat de kinderen drinken of op de afvalberg van een school. Vermits de werkmiddelen van de scholen beperkt zijn, zouden er extra middelen moeten komen om dergelijke kleine ingrepen mogelijk te maken.

De *minister* gelooft niet dat een kleine ingreep zoals de installatie van een waterfontein in een school de weg naar milieuzorg echt zal vooruithelpen. Het komt erop aan de boodschap rond milieuzorg te ondersteunen.

Mevrouw *Cecile Verwimp-Sillis* werpt op dat het zuinig omgaan met het milieu, namelijk met energie, grondstoffen en afval, enkel lukt als dit daadwerkelijk wordt bijgebracht door mensen die daarvoor expliciet worden vrijgesteld.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie betreffende interne milieuzorg in de scholen wordt met 7 stemmen tegen 1 verworpen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Kris VAN DIJCK

Gilbert VANLEENHOVE
